

РЕЦЕНЗИЯ

От доц. д-р Татяна Иванова Буруджиева, СУ „Св. Климент Охридски“, научно направление Политически комуникации

Върху научните трудове за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност професор, по професионално направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки (политически комуникации и социология на медиите), обявен в ДВ бр. 26/28.03.2017 г., с кандидат доц. д-р Росен Костадинов Стоянов.

I. Изследователска дейност и резултати.

Още в самото начало на рецензията бих искала да отбележа, че съм запозната с научното и професионално развитие на колежата Стоянов още от периода на подготовка на неговия докторат. В настоящата рецензия ще се придържам към нормативно установения период за оценка на неговата научна, преподавателска и изследователска дейност. Но държа да подчертая, че тази дейност е резултат от задълбочен и последователен научен интерес. Всичко, което днес оценяваме е постигнато с години отдаденост на изследване и анализ на границите на две (по своята същност) мултидисциплинарни научни полета – масовите комуникации и политическите науки. И не мога да не изкажа своето уважение към Росен Стоянов за неговият неизменен стремеж да търси отговор на постоянно проблематизиращото се съдържание и актуализиращите се проблеми в тези науки.

1. Оценка на монографичния труд, включваща оценка на научните и научно-приложните приноси на автора.

Изследователският интерес на колежата е насочен към изясняване на взаимоотношението между комуникация и политика, както и към резултатите от функционирането и промените в комуникационните процеси в съвременното глобализиращо се общество. Най-голям интерес за настоящия конкурс представлява монографията „Комуникационна демокрация“.

Тя представлява сериозен научен труд, в който авторът успява да съчетае теоретичният анализ с изясняването на редица актуални комуникационни практики и процеси. Внимание заслужава структурирането на понятието „комуникационна демокрация“. Тезата на автора е, че комуникацията днес изисква създаване на нов категориален апарат, чрез който могат да се обяснят адекватно новите тенденции и ефекти в комуникацията, които – от своя страна – пораждаат и различно социално поведение,

резултат от промените в интерпретационните модели. Подобни промени не могат да се обяснят с понятията, родени в либералната демокрация, във фокуса на които е различието между медиа и комуникатор. Нещо повече, идеята да обясняваме света предимно с ефектите от развитието на медиите технологии, при което остава валидна тезата за медиите като пространство за комуникация, е подложена на аргументирана критика. Убедителни са разсъжденията, анализа и аргументите на Росен Стоянов относно смисъла, функциите и ролята на термина „комуникационна демокрация“. Поставянето на комуникацията в центъра на анализа на демократичната система дава възможност на преосмисляне на редица обяснителни теоретични модели в политическата теория. Тук говорим за нещо повече от разширяване на разбирането на класически термини. Става дума за същността промяна в концепцията за информационния поток и комуникационното поле. Важното е не как и чрез какви средства ни информират, а кой комуникира.

Подобна промяна, намерила израз и в перифразата на Маклуън „комуникаторът става съобщение“, т.е. превръщането на аудиторията в медиа, води до нов подход към обяснението на обществената реалност. Редица политически процеси на взимане на решение и на политически действия и позиции придобиват смисъл. Така, приносът на Росен Стоянов е несъмнен, когато става дума не само за развитие на теорията на масовите комуникации, но и когато трябва да оценим новият теоретичен подход към анализа на политическите процеси.

Авторът е доказал тези принос чрез приложение на създадения от него обяснителен теоретичен модел към Интернет. Изключителна заслуга, според мен, е категоричната теза на автора, че технологиите не са основен критерий за дефиниране на съвременното общество. Тази теза – важноста на технологиите – е един от сериозно дебатираните проблеми в политическите науки днес. Спорът за това дали промяната е цивилизационна, както твърдят редица автори, говорещи за нова цивилизация, или става дума за промяна на елементите, но системата остава познатата ни либерална демокрация едва ли ще получи своя окончателен отговор. Не защото аргументите на автора не са достатъчно сериозни, а поради световният характер на този спор. Трябва да се оцени, обаче, факта, че българската наука има своя изключително сериозен отговор на дискутираните проблеми. И този отговор е даден от колегата Стоянов. Разбирането за господстващата роля на комуникацията, в която технологията е среда, води до логичния извод за това къде е точното поле на влияние върху обществото – промяната в комуникационните системи и пространства води до промяна в социалните системи и пространства.

Трябва да се отбележи и задълбоченият изследователски анализ на Росен Стоянов на авторитарната, тоталитарна и демократична комуникация. Валидността на направените от него изводи се дължи на верифицируемата връзка (комуникация-авторитаризъм; тотална държава-свобода на словото; демокрация-медии) от една страна. А, от друга, на мрежата от фактори на влияние, в която е разположен анализа – идеологическата и политическа трансформация, конвергенцията в технологиите, знанието и обществото. Накрая, искам да обърна вниманието на уважаемата комисия върху изключителната прецизност, с която са използвани, критикувани и анализирани основните теории в областта на медиите, политическите науки, социалните теории и основните комуникационни модели и теории. Очаквам от автора да пристъпи запълване на очертаната от него липса на интеграционна, систематизираща теория на комуникациите и медиите.

2. Оценка на приносите в останалите приложени публикации Тя включва и оценка на изискването за рецензираност на изданията.

Тук искам да акцентирам върху учебника „Политически комуникационни практики“. Достоинствата на този труд са няколко и са твърде значими. На първо място, синтезът на знания – теории, концепции, аналитични модели, автори – е представен успоредно с практическото приложение и възможности, които те представят. По един отличен начин краткостта и яснотата на текста не са постигнати за сметка на значимостта и пълнотата на необходимото на студентите знание. На второ място, следва да се оцени положително очертаването на ясни, разбираеми и функционално приложими граници между различните „комуникационни практики“, както ги е нарекъл автора, в политиката. Само по себе си, това е усилие е огромно, тъй като научната литература изобилства от настървени опити за превръщане в уникално и всепоглъщащо на всяко едно от тези комуникационни полета. На трето място следва да се оцени високо модерният характер на този текст – абсолютно адекватен на комуникационните навици на поколението, за чието образование е предназначен.

Като цяло оценката ми е изключително висока и, като преподавател, искам да благодаря за създаването на този учебник – полезен със своята теоретична, историко-дескриптивна и аналитична логика на структуриране на знанията, както и с лекотата на практическото им усвояване.

Кандидатът е представил и изчерпателен списък на публикациите си – още две монографии („Конфликтен дискурс, масмедии и политика“ и „Комуникационна демокрация“) и един учебник - „Медиа бележки“. Както и статии – 16 в печатни и 6 в електронни издания. Тези текстове са доказателство за конкретизация на тезите и теоретичните търсения на автора, както и показват развитието на неговата теоретична и изследователска дейност. Всяка от публикациите се характеризира с приложение на изследователски методи, коректност на използването на теоретичните концепции, новаторски идеи и научни тези, ясни изследователски цели и отчетливи научно-практически и приложни постижения.

3. Цитиране от други автори.

Когато говорим за теоретични приноси, най-яркото доказателство е цитирането от други автори. От справката са установени общо 19 отделни позовавания на публикации от автора, 14 цитирания и 5 самоцитирания.

4. Оценка на резултатите от участие в изследователски и творчески проекти и приложение на получените резултати в практиката.

От предложените справки, както и от личните ми впечатления, които потвърждават предоставената информация, е видно, че колегата Росен Стоянов е активно ангажиран във впечатляваща по обем и резултати (включително и като финансов принос към НБУ) изследователска дейност. Основното в нея са, разбира се, научните резултати, за които

вече писах при оценката на научните публикации. Тук искам да подчертая, че усилията на колегата са насочени към ангажиране на студентите в изследователска работа.

Неговите семинари и творчески проекти са изцяло фокусирани върху повишаване интереса на студентите към изследване и анализ на комуникационните теории и практики. И, въпреки че в предоставената информация няма количествени показатели, аз бих казала от личния си опит, че огромната част от студентите в НБУ – при това не само от департамента по Масови комуникации – са участници, при това активни, с позиции и анализи, в семинарите, дебатите, публикациите, изследванията, които организира и ръководи г-н Стоянов. Цялата творческа ангажираност на колегата е базирана не просто на собственото научно израстване, а на създаването на нова школа и интерес към комуникациите в поколения студенти. И този студентски интерес и ентузиазъм, според мен, е най-значимата оценка на резултатите от участието на Росен Стоянов в изследователски и творчески проекти.

II. Учебна и преподавателска дейност.

1. Аудиторна и извън-аудиторна заетост, работа в електронния обучителен модул "MOODLE – НБУ", осигуряване на студентски практики и стажове, работа със студенти и докторанти).

Росен Стоянов води основни курсове на всички нива на обучение – общоуниверситетско, бакалавърско, магистърско и докторантско. На практика това той е основен лектор по проблемите на комуникационни системи и политически комуникации – един от, за сега, малкото специалисти в България, които обучават студенти в такова мултидисциплинарно поле. Искам да отбележа специфичното усилие и професионализъм, които се изискват тук. Защото да представиш в един лекционен курс основни теоретични знания от поредица социални науки, като едновременно с това трябва да съумееш да покажеш и практическото им използване и приложение за анализ и изследване в, отново, поредица от социални и политически сфери – всичко това изисква огромен труд и познания. И способност да задържаш вниманието и интереса на студентите към постоянно променящата се, макар и взаимосвързана, теоретична и информационна база знания.

2. Оценки от анкетите на студентите.

Отличната оценка, дадена от студентите е критерий за оценка на уменията на Росен Стоянов като преподавател да предаде на обучаваните от него младежи не само знания, но и разбиране. Оценката на студентите, доколкото съм запозната с анкетната карта, която те попълват, включва не само оценка на теоретичната подготовка на преподавателя, но и на способността му да преведе в практиката теорията, както и да организира така работата с тях, че те да има убедеността, че са станали по-конкурентно способни и с повече знания и умения след неговия курс.

III. Административна и обществена дейност.

1. Участие в колективни органи на управление на НБУ.

Росен Стоянов е преподавател и изследовател, който е пряко ангажиран с разбиването на своя университет. Като човек, заемал различни административни позиции той винаги е проявявал активна и ангажирана позиция към това НБУ да получи висока оценка както от студентите, така и от колегите и да запази водещите си позиции в българското висше образование.

Убедена съм, че той е едно от младите и професионални лица на НБУ. Не само от множеството му публични изяви и факта, че е един от анализаторите с професионална репутация, които коментират основни проблеми на обществото в българските медии. А и защото, справяйки се с ентузиазъм и ефективност на всеки от заеманите от него административни постове, е натрупал огромен административен опит, който и занапред ще е полезен за висшето образование.

2. Обществена активност.

Не мога да преценя дали научните интереси на Росен Стоянов са в основата на неговата обществена активност или гражданската му ангажираност и собствената му непримирима личност го е довела до интереса към комуникациите и политиката. Но какъвто и да е отговора за „кокошката и яйцето“, важното в случая е, че пред нас е не само колега, изследовател и отличен преподавател, обичан и уважаван от студентите си, но и истински гражданин – убеден, че активната позиция, информираният избор и демократичните ценности са задължителни атрибути на всеки, който се е заел с каузата не просто да образова, но и да създава посоки и хоризонти пред младите поколения.

В своите публични позиции Росен Стоянов е пример за професионалист, дистанциран от пристрастията на деня, приел за своя кауза рационалните аргументи и гражданската позиция пред изкушението на емоционалните пристрастия. Всяка негова публична изява е подчинена на идеята в обществото ни да има повече знания, повече достоверна информация и хората да разполагат с повече механизми, за да имат информиран, а не манипулиран избор и поведение.

3. Привличане на студенти в програмата.

Студентите правят своя избор на учебно заведение и програма, освен според първоначално формирания интерес към дадена професия, от това каква е репутацията на университета и доколко името на преподавателите в дадена програма им е известно. Считаю, че с цялата си дейност – и като учен, и като преподавател, и като значим обществен авторитет, и като администратор – Росен Стоянов е в основата на избора на студентите. От времето на своя докторат и като асистент в програмата, през всички тези години Росен Стоянов е полагал системни усилия да привлича студенти чрез изграждане на репутация на професионализъм, знание, ангажираност, коректност и отговорност както на самата програма, така и на НБУ.

IV. Лични впечатления от кандидата (ако има такива).

Вече имах възможност да подчертая, че познавам и работя с Росен Стоянов като колега от много години. Свидетел съм и, донякъде, участник в неговото израстване като изследовател и преподавател. Давайки си сметка, че това е научна реценция, все пак ще си позволя да кажа, че съм истински горда с неговите постижения. За мен той е част от онези млади хора, чийто интерес към политическите комуникации съм се опитала да подкрепя и които осмислят личното ми битие на преподавател с постигнатите от тях резултати.

Впечатлена съм от работоспособността на колегата, от начинът по който съчетава науката с практическата работа. Не мога да не дам своята отлична оценка на работата му с докторантите – техните постижения са ярко доказателство за качествата на Росен Стоянов и като учен, и като преподавател. И, най-забележителното в неговата личност е, че не се задоволява да поставя въпроси и да търси техните отговори. Той неизменно търси новото, различния поглед. Обръщайки понякога така цели теории с краката нагоре, успява да създаде нови, системни и логични модели на анализ.

V. Мнения, препоръки и бележки по дейността и постиженията на кандидата.

Естествено, всичко написано от Росен Стоянов не само поставя въпроси, то предизвиква дискусия. По всяка негова теза може да се спори, но трудно може да се обори. Те карат изследователя да търси нови хоризонти и нови пътища.

Бих препоръчала на Росен Стоянов да продължи да „сърфира“ на границата на тези трудни и многообразни теоретични полета на комуникацията и политическите науки. И да продължи да го прави не успоредно, както най-често се случва, когато навлезеш две необятни научни полета, а синхронно, както той показва, че е ефективно.

Убедена съм, че всичко, което е натрупал и показал в работата си като изследовател, преподавател, административно и граждански ангажиран Росен Стоянов ще може да развие и демонстрира по още по-категоричен начин като професор. От всичко написано до тук следва моята положителна оценка за кандидатурата на Росен Стоянов за допускането му до избор от академичния съвет. Препоръчвам на уважаемите членове на Академичния съвет да подкрепят избора на Росен Стоянов за академичната длъжност професор по професионално направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки (политически комуникации и социология на медиите),

Дата 10.08.2017

Подпис :.....
доц. д-р Татяна Буруджиева